

הצד האפל של הפסיכיאטריה

משרד הבריאות מתריע על תרופות פסיכיאטריות שניתנות ללא בקרה רפואית וגורמות לתופעות לוואי קשות ואף מוות
● חקירה העלתה פרשה מזעזעת של חולה (53) שמת מתרופה פסיכיאטרית מסוכנת ● הסיבה: הזנחה בביה"ח סורוקה ● סורוקה: "נגיב במסגרת ההליך המשפטי"

Gettyimages: D177

רן רזניק

מאות אלפי ישראלים צורכים מדי יום תרופות פסיכיאטריות, שבמקרים רבים עוזרות להם לתפקד ולחיות באופן טוב יותר. אולם, כידוע – לתרופות אלה עלולות להיות תופעות לוואי קשות מאוד והן עלולות לגרום לפגיעה גרמנית או נפשית קשה ואף הלילה למותם של חולים.

הדרך העיקרית לנסות למנוע או לצמצם את תופעות הלוואי הקשות היא במעקב רפואי צמוד והדוק, הכר לל בדיקות מעבדה לבריאות רמת התרופה בדם ובדיקה של תפקודי מערכות הגוף שעלולות להיפגע קשה מתרופות אלה, כמו מערכת הלב, הכבד, רמת הסוכרת ועוד. אולם לדברי רופאים בכירים – ובהם פסיכיאטרים בכירים, מנהלי בתי חולים ורופאי משפחה – במקרים רבים המעקב הזה לא מתקיים בכלל או לא מתקיים באופן סדיר, וכתוצאה מכך, על פי הערכות הרופאים הבכירים, נפגעים מאות ישראלים מדי שנה. חלקם אף לא תמיד יודעים שמצבם הגופני או הנפשי הידרדר מאוד דווקא בגלל התרופות הפסיכיאטריות שהם נוטלים בהמלצת רופאיהם. לדברי הבכירים, כתוצאה מכך נפגעים מאות ישראלים, ובחלק מהמקרים זה אפילו מסתיים במותם של חולים.

תופעות לוואי

כך קרה בפרשה הקשה, המקוממת והטרגית של ד', בן 53 במוותו, שבגלל השמנה חולנית עבר באוקטובר 2014 ניתוח בריאטרי לקיצור קיבה בבית החולים סורוקה בבאר שבע. מהוא גם היה מאוכזן כסובל מהפרעה נפשית במשך שנים, והוא טופל עד אז בהצלחה כליתיום – תרופה שנחשבת למסוכנת מאוד ובעלת תופעות לוואי קשות, והיא מחייבת מעקב רצוף וקפדני. בוע אחר רמת התרופה בדם, שכן יש פער קטן מאוד בין הרמה המועילה לרמה הרעילה של התרופה. בגלל סיבוכים כתוצאה מהניתוח

צילום: דודו גרינשפן

בית החולים סורוקה. החולה אושפז במספר מחלקות

הטיפול הרפואי. זה מעלה שוב על נס את הצורך באינטגרציה של בריאות הנפש כחלק ארגוני ורציף לרפואה. אנו לומדים את הלקחים הקליניים ונחליט בהמשך על הצעדים שיש לנקוט."

"התנהלות מזלזלת"

בתגובה לממצאי הדו"ח כתבה גם ד"ר טל ברגמן, ראש שירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות, כי החלק הבולט בפרשה הזו "איננו היעדר הידע של הרופאים הפנימיים לגבי הטיפול כליתיום, אלא היעדר שיתוף של היועצים הפסיכיאטריים של בית החולים לכל אורך הדרך. לא לכל מצב ברפואה קיים פרוטוקול, ולכן התייעצות עם מומחה בכל מקרה של טיפול תרופתי פסיכיאטרי היא חשובה, בעיקר במצב שבו הגורמים המטפלים סבורים כי אין להם די ידע. ברפואה נהוג להפסיק ידע, לקרוא ולהתייעץ, וזה לא בוצע כאן

התמונה החמורה עולה מממצאי החקירה הפנימית של הוועדה הפנימית שהוקמה בסורוקה, שהועברו באחרונה על ידי משרד הבריאות למשפחתו של החולה ונחשפים כאן בראשונה. בראש ועדת הבדיקה כיהן ד"ר דוד חזן, מנהל היחידה לכירורגיה ועיריפולשנית בבית החולים שיבא בתל השומר, ואיתו פרופ' גיל זלצמן, מנהל בית החולים הפסיכיאטרי גאה בפתח תקווה, ופרופ' ירדנה בנטור, מנהל המרכז הארצי להרעלות בבית החולים רמב"ם בחיפה. ועדת הבדיקה הפנימית בסורוקה מצאה עוד כי הרופאים שטיפלו בד"ר בסורוקה התעלמו למעשה מההמלצה של הרופא הפסיכיאטר שטיפל בו לפני הניתוח, שהמליץ לכדוק את רמת התרופה בדם לפני ואחרי הניתוח. כמו כן, גם הוועדה המיוחדת בבית החולים, שמאשרת את הניתוחים לקיצור הקיבה, לא התייחסה כמתחייב להמלצה זו.

אושפז ד' במשך כ-60 יום בכמה מחלקות בבית החולים (חדר המיון, כירורגית א' שבה הוא עבר את הניתוח, כירורגית ב', פנימית ג', פנימית א' וטיפול נמרץ) – וזאת מבלי שאפילו פעם אחת (!) בזמן האשפוז ביקר ובדק אותו רופא פסיכיאטר, כמתחייב. נוסף על כך, בכל התקופה כמעט לא נבדקה אצלו רמת התרופה בדם, וכל עשרות הרופאים שטיפלו בו כמעט לא היו מודעים לסכנה הקשה בשימוש בתרופה ולחובה לערוך בקרה צמודה וניטור קבוע לתרופה זו. בזמן האשפוז בסורוקה אף החליטו הרופאים להגדיל את מינון התרופה המסוכנת, אף על פי שכתוצאה מהנייח תוח הוא ירד במשקלו כמעט 30 ק"ג. כתוצאה מכך, בינואר 2015 הוא נפטר מסיבוכים הקשורים להרעלת תרופת הליתיום, תופעה מוכרת וקשה מאוד שיכולה להימנע עם מעקב רפואי ומעבדתי צמוד. הוא השאיר אחריו אישה ושני ילדים.

משרד הבריאות: "קיבלנו את תוצאות הבירור שנעשה במסגרת ועדת הבדיקה של בית החולים; הבירור במשרד טרם הסתיים"

עורכי הדין של החולה: "פטירתו של ד' היתה בת מניעה, והיא תוצאה ישירה של הרעלת הליתיום שנגרמה עקב שרשרת משגים ורשלנות" בית החולים

לפי הדו"ח. עורכי הדין של משפחת החולה, שי פויירינג ושיירי לידאי, פנו כבר באוגוסט 2016 למשרד הבריאות וביקשו לחקור את פרשת מותו של החולה.

בתלונתה הם ציינו כי "אין כל הסבר מניח את הדעת להתנהלות השגויה, הפזיזה ואף המזלזלת בכל הנוגע לטיפול במנות. פטירתו של ד' היתה בת מניעה, והיא תוצאה ישירה של הרעלת הליתיום שנגרמה עקב שרשרת המשגים והרשלנות. מדור בר במקרה מקומם במיוחד, המהווה לצערנו חלק מתופעה רווחת שאנו נתקלים בה לעיתים תכופות, והיא זלוזל של המערכת הרפואית בצד כים של חולים פסיכיאטריים, תוך כדי טיפול בבעיות רפואיות אחרות שלהם."

תביעת רשלנות

במקביל לחקירה הפנימית מנהלת המשפחה של ד' גם תביעת רשלנות רפואית נגד קופת חולים כללית, הבעלים של בית החולים. התביעה הוגשה לבית משפט מחוזי מרכז על ידי עורכי הדין שי פויירינג ושיירי לידאי, בטענה כי "הרשלנות בבית החולים גרמה לד' הרעלת ליתיום שלא אובחנה במועד ולא טופלה כראוי ובסופו של דבר גרמה למותו בייסורים".

בכתב ההגנה דוחה בית החולים את כל הטענות נגדו. דינוי המשפט טרם הסתיימו.

מבית החולים סורוקה נמסר כי "אנו משתתפים בצער המשפחה. מאחר שמדובר במקרה שתלוי ועור מד בבית משפט, נגיב כחלק מההליך המשפטי כמקובל".

ממשרד הבריאות נמסר: "קיבלנו את תוצאות הבירור שנעשה במסגרת ועדת הבדיקה של בית החולים והבאנו את תוצאות הבירור לידיעת המשפחה. הבירור במשרד הבריאות טרם הסתיים ובכוונתנו לזמן את המשפחה ולשמוע את טענותיהם, כפי שתמיד נעשה על ידי המשרד – וצר לנו שלא כך בוצע על ידי בית החולים".